

Írószekrény (secrétaire)

Bútorgyűjtemény

Leltári szám:	79.170.1
Alkotó:	Vogel, Sebestyén (1779 - 1837)
Készítés ideje:	1810 - 1820
Készítés helye:	Pest (feltehetően)
Anyag:	fenyőfa alap (vakfa); mahagóni borítás
Technika:	aranyozott; faragott; tusfestés
Méretek:	magasság: 165 cm szélesség: 79 cm mélység: 79 cm

Korának jellegzetes és közkedvelt bútortípusa volt a változatos formákban kialakított és díszített írószekrény, franciásan secrétaire, amely a polgári és arisztokrata szalonok reprezentatív berendezési tárgyaként tulajdonosának ízlését és anyagi lehetőségeit volt hivatott tükrözni. Közös szerkezeti elemük a lehajtható írólap, amely mögött számos kisebb-nagyobb fiók és rekesz helyezkedett el. Közép-Európában különösen elterjedt volt az ívelt oldalú, lefelé keskenyedő, lyra vagy urna formájú szekrényttest. Merész és fantáziadús szerkezeti megoldásaik miatt e bútorok némelyike szinte szobrászati alkotásnak tekinthető, de ezen felül is gyakorta díszítették őket faragott és festett ornamensekkel.

Az egykor a kolozsvári Zeyk család otthonában álló írószekrény az empire és biedermeier jegyeket egyaránt magán viselő átmeneti bútorstílust képviseli. A lábazatot és a korpust tartó mitológiai fantázialények, az ifjú Ganümedesznek, Zeusz kegyeltjének babérkoszorús keretbe foglalt festett alakja a középső szekrényrész ajtaján, valamint az antik művészet köréből származó további figurális és ornamentális motívumok különösebb összefüggéseket nélkülöző együttese még az empire stílus öröksége része annak a folyamatnak, amely során a görög-római kultúra elemei eredeti jelentésüket fokozatosan elveszítve, mélyebb tartalom nélküli dekorációvá váltak. A mahagóni-furnér markáns rajzolatának hangsúlyos díszítőelemmé emelése azonban már a biedermeier jellegzetes eszköze.

Az írószekrény alkotójaként korábban többször felmerült Vogel Sebestyén, az "első magyar bútorgyárnok" neve. Noha pontos származása jelzés hiányában egyértelműen nem állapítható meg, a bútor mindenképpen felkészült és invenciózus mester műhelyében készülhetett, igényes kialakítása révén kiemelkedik a kor bútorművességének átlagából.

Irodalom

- Szerk.: Veres Mari: *A reformkor művészete. Iparművészet.* Vince Kiadó, Budapest, 2023. - p. 54. Nr. (29/1., 2.) (Semsey Balázs)
- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat).* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 102. (Semsey Balázs)
- Szerk.: Zinnkann Heidrun: *Der feine Unterschied. Biedermeiermöbel Europas, 1815-1835.* Prestel Verlag, Frankfurt/M, 2007. - Nr. 2.
- Batári Ferenc, Vadászi Erzsébet: *Bútorművészet a gótikától a biedermeierig.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2000. - p. 125, Nr. 4.
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fa, bútor 29.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat).* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/14.
- Szerk.: Péter Márta: *A klasszicizmustól a biedermeierig. Az európai iparművészet stíluskorszakai.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 2.90.
- Voit Pál: *Régi magyar otthonok.* Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest, 1943. - p. 273.

